

A NYEMPGYSZ 20 éves

Dr. Varga Pál előadása:

Elhangzott a szövetség közgyűlésén, 2020 szeptember 11-én, a svájci Bibelheim Männedorf-ban

Kedves hallgatóim,

Képzelnék el egy falusi házat egy nagy gazdasági udvarral; egy ott felnövő kisgyerek számára nagy élmény az, ha láthatja, hogyan bújnak ki a kis pelyhes csibék a tojásból...

Én jelen voltam, amikor a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége „kibújt a tojásból“ ezelőtt 20 évvel! Sőt azok közé tartoztam, akik már előbb gyűjtögették a tojásokat és azokra ráültették a kotlót, hogy kiköltse azokat!

Hadd emlékezzek vissza tehát ma először a „tervezési időre“, aztán a vajúdo megalakulásra és végül a Szövetség 20 esztendősi tevékenységére.

Ezt a három lépést követem a mai előadásomban – s írott dokumentumok felhasználásával támasztom alá a mondanivalómat.

I. A „terv“

„Hozzunk létre egyetlen, összefogó és protestáns nyugat-európai magyar egyházi szervezetet az itteni magyar diaszpóra-gyülekezeteink közös ügyeinek intézése számára“ – ez volt az elképzelése néhány olyan nyugat-európai magyar református és evangélikus lelkésznek, akik helytelennek tartották azt a széthúzást, ami létrejött itt a nyugati diaszpórában a református és evangélikus „tábor“ között a 20. század végére.

Számomra mindig sértő volt az, amikor összegyűltünk egy-egy közös teológiai konferenciára - mi, itteni, nyugat-európai református és evangélikus lelkészek és gyülekezeti felelősök (!) – hogy a gyülekezetekről szóló beszámolók alkalmával elhangzott ez a felszólítás: „Reformátusok elvonulni“! Ez máig is a fülemben cseng, úgy, mint egy „vészharang“... Miért „elvonulni“?

Én ökumenikus beállítottságú ember vagyok és végtelenül zavar az, ha még a protestánsok sem tudnak együtt dolgozni.

Miért nem lehet együtt megtárgyalni a nyugat-európai magyar protestáns gyülekezetekben végzett diaszpóra-munkát? Miért nincs e téren összefogás? Hiszen mi – szinte kivétel nélkül - mindenhol „**protestáns**“ közösségeket gondolunk.

Nem volt itt soha „protestáns összefogás“ a híveink érdekében?

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

Egy – kisebb területen működő – ú.n. „protestáns“ egyházi szervezet létezett már közvetlenül a 2. világháború után Németország és Ausztria területén, éspedig a „magyar táborokban“ a háborús menekültek lelkipozozása céljából.

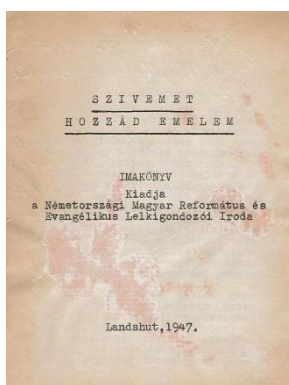
Erről szépen emlékezik meg az a 2017-ben megjelent stuttgarti gyülekezeti emlékkönyv, amelyet Gémes István és Gémes Pál állított össze a Württembergi Magyar Protestáns Lelkipozozás 70 éves évfordulójára.

Ebből idézek: „1945-ben Münchenben megalakult a közös „Magyar Ref. és Ev. Lelki-gondozó Szolgálat“. Elnöke *Nagy Sándor*, volt bukaresti ref. lelkész lett, alelnöke pedig *Egyed Aladár* ev. főesperes, majd *Asbóth Gyula* esperes-lelkész.

(Megjegyzem itt, hogy az a *Nagy Sándor*, volt bukaresti ref. lelkész, akit a MRE zsinata bízott, meg és akit a nyugat-európai „református lelkipozozás“ megszervezőjének és felelősének tartanak, először tehát egy közös, **protestáns** szervezet vezetője, elnöke volt itt nyugaton!)

„Ennek a szervezetnek a feladata kettős volt:

- Össze kellett szedni a különböző táborokban élő protestánsokat, hogy megfelelően szervezhessék meg a lelkészi látogatásokat, istentiszteleteket és egyéb egyházi alkalmakat. Segédeszközöket - tehát énekeskönyveket, kátékat, biblia-olvasókat - adtak ki.“ (i.m. 7.old.)
- A közös – dél-németországi és ausztriai – protestáns Szolgálat másik érdeme az volt, hogy: „.. megegyezett abban, hogy ahová ref. lelkipásztor került, oda nem ment evangélikus lelkész és fordítva...“ (8.old.). Ez pedig azt jelenti magyarul, hogy *nem felekezetieskedtek*, hanem a protestáns híveket együtt gondozta az a lelkész, aki éppen ott, az adott alkalommal és helyen az istentiszteleti vagy lelkipozozói szolgálatot végezte – és így összefogta a protestánsokat.

Abból az időből – amikor már tehát *volt egy protestáns lelkipozozói szolgálat* Dél-Németországban és Ausztriában, én is örök két értékes dokumentumot. Ezeket a bajorországi Straubingban létesített *menekült-tábor* egyik volt lakójától kaptam – *Aszalós Bálint* ulmi gondnoktól -, aki a „*Szívemet hozzád emelem*“ című *imakönyv*be ezt írta saját-kezüleg: „Ezt a könyvet kaptam *Egyed Aladár* esperes úrtól, Straubing, 1947 nov. hó ...E könyvet *Varga Pál* ref. lelkész úrnak ajándékozom – Senden 20.4.1996 – *Aszalós Bálint* gondnok“. (tehát ő 50 évig őrizte és használta ezt a kis könyvet, s azóta – immár 25. éve - én őrzöm tovább...)

Ezt az imakönyvet Landshutban (Bajorország) adták ki 1947-ben, s ugyanitt jelent meg egy **protestáns énekeskönyv** is ezzel a címmel: „*Magyar Református és Evangélikus Énekeskönyv*“ – *Kiadja a Magyar Református és Evangélikus Lelkipozozó Iroda – Landshut 1947.*

Tehát volt – nyilván szükségmegoldás szülötteként – már több mint 70 éve, Dél-Németországban és Ausztriában közös „protestáns“ Lelkipozozó Iroda, és nyilván közös elképzelés is volt a nyugati magyar diaszpóra lelkipozozására. De az 50-es évek elejére már külön vált ez a két magyar protestáns felekezeti lelkipozozás – amikor külön-külön anyagi

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

segítséghez jutottak - és ki-ki a maga "nyáját" kezdte gondozni...(megjegyzem: olykor nem is olyan jó az, ha pénzhez jut egy-egy felekezet, mert ez különváláshoz, elszakadáshoz vezethet...).

A református lelkészeket és általában a reformátusokat a "**Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozó Szolgálat (NYEMRLSZ)**" kereteibe osztották be, míg az evangélikusok 1957-ben létrehozták a "**Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkigondozók Munkaközösségét (KÉMELM)**". Ez a két szervezet végezte itt, Nyugat-Európában mintegy 40 évig - jól-rosszul, de külön-külön - a magyar protestánsok szervezését és lelkigondozását... Én 1977-ben érkeztem Németországba és több éven át részt vettem *mindkét* itteni magyar egyházi szervezet éves ülésein (szerepelek a jegyzőkönyvekben is).

A 80-es évektől azután voltak rendszeresen *közös* találkozók is – ezek szervezésében aktívan én is részt vettem -, s ilyen alkalmakkor e két szervezet küldöttei együtt hallgattak meg egy-egy előadást, azt megbeszélték, de utána *külön tárgyalták* a ref. és evang. lelkészek a saját gyülekezeteikben folyó munkát. Ez volt az „elvonulás“ formája...

A Nyugat-Európa magyar gyülekezeteiben folyó lelkigondozói munkát sokáig nem nézte jó szemmel a „hazai egyház“ vezetősége, s a kommunista rendszer sok esetben igyekezett az egyházi kapcsolatokat akadályozni.

Az 1989-es „fordulat“ után egyszerre javult a helyzet a volt „vasfüggöny“ két oldala között - egyházi vonatkozásban is.

Emlékezetes marad számunkra az **1991-es lundi** (Svédország) konferencia, a KÉMELM és a NYEMRLSZ közös rendezésében, amelyre több Kárpát-medencei magyar egyház képviselője is meghívást kapott és el is jöhetett oda.

Már itt felmerült egy olyan gondolat – elemezve a nyugat-európai magyar gyülekezetek akkori helyzetét –, hogy jó lenne közös megoldást találni a nyugati diaszpórában végzendő magyar „protestáns“ gyülekezeti munkára és az itteni sajátos helyzetben a magyar lelkigondozásra, mert nincs annyi lelkész itt nyugaton, aki az egész nyugati magyar diaszpórában a munkát végezzék.... Ugyanakkor a küldöttek elhatározták azt is, hogy ezután a konferenciákat nem csak nyugati országokban, hanem két-évente a Kárpát-medencében rendezzék meg. Ennek a döntésnek köszönhetően váltakoztak ezután a konferenciák helyei Nyugat- és Közép-kelet Európa országai között.

Én most különös hangsúllyal egy **1994-es** közös konferenciát eleveníték fel, ami nekem - mint egykori kolozsvári teológusnak - különös élményem volt:

Tehát 5 évvel a „határ-nyitás“ után vagyunk 1994-ben...s a jelentkezések erre a konferenciára *mindkét* nyugati egyházi szervezetünk részéről hozzám jöttek, miután én felvettem a kapcsolatot a kolozsvári ismerőseimmel. A két nyugati szervezet legalább 40 képviselője utazott el Kolozsvárra, az ottani „*Egyetemi Fokú, Egységes, Protestáns Teológiai Intézetbe*“, ahol a közös teológiai konferenciát megtartottuk, s utána Nagyváradon, a Réti gyülekezet templomában ünnepeltük – *Tőkés László* püspökkel együtt - a záró-istentiszteletet.

Én, mint a NYEMRLSZ akkori lelkészi elnöke, felkértem *Juhász Tamás* kolozsvári teológiai professzort, hogy ismertesse e „*protestáns teológia*“ történetét és munkáját, valamint azt, hogy

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

az erdélyi „protestánsok“ hogy férnek meg egy intézetben és általában milyen a kapcsolat az erdélyi magyar protestáns egyházak között?. Azon a konferencián az elnöki beszámolómban felvettem konkrétan is egy nyugat-európai közös, *protestáns szervezet* megalakításának gondolatát. Ezzel a gondolattal azután rendszeresen foglalkozott mindkét nyugat-európai protestáns szervezet a következő években a saját és a közös konferenciák alkalmával.

Megemlítem itt, hogy evangélikus részről ezt a tervet nagyon támogatták már akkor: **Pátkai Róbert**, londoni ev. lelkész, és *Joób Olivér*, akkor zürichi ev. lelkész – valamint református részről *Soós Mihály* bécsi ref. lelkész, jómagam és *Szöllősy Pál*, svájci presbiter, jogi tanácsadónk. Minderről írott dokumentumaink vannak – s a jegyzőkönyvekben szerepel többször is **egy** közös szervezet megalakításának a gondolata (érdemes elolvasni azokat a jegyzőkönyveket: 1995-1999 között).

Ide kívánkozik 2 idézet **1999**-ből, amikor már „megérett“ egy közös szervezet gondolata:

*„A Külföldön Élő Magyar Evang. Lelkészek Munkaközössége 1999 szept. 1-4. között Marácon, a szlovéniai Muravidéken ülésezett. A KÉMELM elhatározta: amellet, hogy változatlan formában fenntartja a testvéri közösséget, s folytatja a lelkési munkaközösség eddigi munkáját, a református testvérszolgálattal, a NYEMRLSZ -szel közösen **létrehozza** a Nyugat-Európában működő magyar **protestáns gyülekezetek szervezetét**“ (idézet: Új Kéve, Stockholm, 1999 októberi szám, 5.old.)*

A másik szervezetről ez a híradás szerepel ugyanabban a lapban:

*„A Nyugat-Európai Magyar nyelvű Református Lelkigondozó Szolgálat (NYEMRLSZ) konferenciáját a Bayreuth melletti Oberwaizban tartotta **1999 okt. 11-től 14.-ig**...*

*A küldöttközgyűlés határozatot hozott a Külföldön Élő Magyar Evangélikus Lelkési Munkaközösséggel (KÉMELM) **együtt**, hogy keresi az utat egy közös, nyugat-európai **protestáns szervezet létrehozására, a gyülekezeti munka** hatékonyabb támogatására és a szorosabb együttműködés érdekében“ (Új Kéve, Stockholm, 1999 októberi szám, 5.old.)*

A több éves készülődés után végre sor kerülhetett egy ilyen – a **gyülekezetek** érdekeit képviselő - protestáns szervezet megalakítására. Többünk elképzelése az volt, hogy ha megalakul egy ilyen jól működő közös szervezet, akkor az eddigi két szervezet megszűnhet.

II. A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének megalakulása

Miután 1999-ben mindkét fent említett szervezet „igen“ mondott egy közös, a gyülekezeti munkát koordináló nyugat-európai magyar szervezet megalakítására, ennek érdekében történt egy szükséges **Alapszabály** kidolgozása, amely munkában mindkét szervezet küldöttei részt vettek:

*A létesítendő „protestáns szövetség“ alapszabályát **közösen** dolgozta ki egy bizottság Zürichben, melynek tagjai voltak: *Joób Olivér, Molnár Veress Pál, Gémes Pál* – evangélikus részről – és *Jaskó Irén, Varga Pál és Szöllősy Pál* - református részről.*

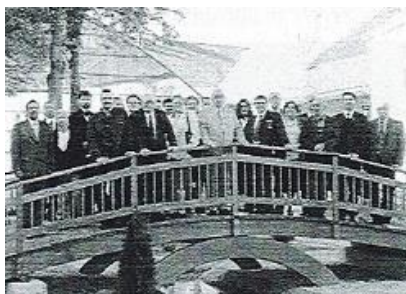

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

A KÉMELM 2000 szeptemberében, Sopronban fogadta el a létesítendő új szervezet alapszabály-tervezetét, míg a NYEMRLSZ a Révkomáromban tartott 2000 októberi ülésén döntött - nagy többséggel – egy közös szervezet megalakítása mellett.

A NYEMRLSZ 2000 októberi Küldöttközgyűlése, révkomáromi jegyzőkönyvében ez áll: (az 5.00 pont alatt: „Közös nyugat-európai magyar protestáns szervezet létrehozása“)

„A KK felhatalmazásával – a *Varga Pál* vezette öt-tagú Előkészítő Bizottság (*Gémes Pál, Joób Olivér, Szöllösy Pál és Jaskó Irén*) két éve foglalkozott a közös protestáns szervezet Alapszabály-tervezetével két fontos dolog történt a tavalyi KK óta: **elkészült** az Alapszabály-tervezet és (az) véleményezésre került a gyülekezetek, ill. országos szolgálatok elé. A visszajelzés 12 gyülekezetből pozitív volt, egy pedig elutasító (Hollandia).

Az új szervezet neve - 13 szavazattal -: „**Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége**“ lett, **élén ideiglenes Intézőbizottság (IB)** áll a következő összetételben: *Joób Olivér, Gémes Pál, Molnár-Veress Pál* (KÉMELM), *Szöllösy Pál, Varga Pál, Jaskó Irén és Jancsó Jeromos* (NYEMRLSZ). Az IB feladata a jövő évi találkozóig az Alapszabály-tervezet véglegesítése...“

(Megjegyzem: ezt a jegyzőkönyvet *Krüzsely Mária*, a NYEMRLSZ akkori, svájci titkárnöje írta).

Röviden összegezve:

2000-ben tehát mindkét itteni szervezet egyetértett a Nyugat-Európai Protestáns Gyülekezetek Szövetsége létrehozásával.

Ezzel elérkeztünk ahhoz a **közös** üléshez, amelynek feladata volt a Szövetség végleges Alapszabályának elfogadása és az **új vezetőség** megválasztása (az „ideiglenes“ Intéző Bizottság“ helyébe).

Ezt az ülést a németországi **Ludwigsburgban** (Stuttgart közelében), **2001**-ben, szeptember 3-5. között tartottuk.

Ludwigsburgban a KÉMELM és a NYEMRLSZ küldöttei – a Kárpát-medencei magyar egyházak 2 képviselője: Ft. *Tőkés László* és Ft. *Erdélyi Géza* püspökök jelenlétében - megszavazták **a Szövetség Alapszabályát és megválasztották az új vezetőséget, a „Választmányt“**, amely saját soraiból megválasztotta 3 évre, a 3-tagú elnökséget: *Varga Pál* elnök, *Gémes Pál* társ-elnök és *Jaskó Irén* titkár személyében.

Ezzel **hivatalosan** is létrejött a már 2000-ben megszavazott NYEMPGYSZ – mint elfogadott alapszabállyal és megválasztott vezetőséggel rendelkező nyugat-európai **új magyar egyházi szervezet** -, amelyet *Szöllösy Pál*, zürichi presbiter és jogi tanácsadó a helyi, svájci állami szerveknél is bejegyeztetni szándékozott.

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

Fontos szerintem azt is hangsúlyozni, hogy az eddigi csak „evangélikus“ vagy csak „református“ megnevezésű szervezetek után, **az új „protestáns“ szervezet tagjainak tekinti a szabadegyházi és az unitárius felekezethez tartozó magyar egyháztagokat is.**

Az „Új Kéve“ 2001 *októberi* számában már beszámol erről a szeptemberi, ludwigsburgi eseményről „**Egy hajóban**“ cím alatt; A NYEMPGYSZ az a közös hajó, amelyben a nyugat-európai magyar protestáns gyülekezeteink otthonra találnak. A hajó az egyház szimbóluma, ahol Jézus a kormányos, s a követői egy hajóban vannak.

Ugyanakkor idéz ez a svédországi folyóirat id. *Joób Olivér* „Tisztázandó megjegyzések a NYEMPGYSZ megalakulásával kapcsolatban“ című írásából.

Ez utóbbira nyilván azért volt szükség, mert az új szervezet „feladatköre“ körül már a ludwigsburgi konferencia után viták támadtak – főleg a NYEMRLSZ részéről, s ezzel a kezdeti „veleszületett“ és tisztázatlan kérdéssel küszködött a Szövetség még hosszabb ideig.

Ezeknek a gondoknak, félreértéseknek és vitáknak a megnevezése most, a 20-éves jubileumon, szerintem azért igen fontos, hogy ne vigyük magunkkal a jövőben is azokat a vitás kérdéseket, amiket egyesek nem akarnak tudomásul venni, míg mások - még a saját anya-egyházaink vezetői közül is - nem látnak világosan.

Két fő kérdés körül mozgott a vita, ill. volt tájékoztatlanság kezdet óta:

1. **Ki** képvisel ez a (NYEM) Protestáns Gyülekezetek Szövetsége?
2. **Ki az illetékes** a nyugat-európai magyar protestáns diaszpóra **gyülekezetek képviselőire** – azaz ki tárgyalhat az itteni magyar gyülekezeteink nevében pl. az anyaegyházak, a magyar állam, vagy akár a nyugati befogadó egyházak képviselőivel?

Az előző, közös megegyezésben – a KÉMELM és a NYEMRLSZ között - eredetileg az állt, hogy a **gyülekezetek ügyeit** ez az új szervezet fogja képviselni.

Az eddigi két nyugat-európai magyar protestáns egyházi szervezet vagy megszűnik (- amit én kezdettől fogva javasoltam -) vagy a feladata az lesz, hogy a nyugat-európai lelkészeket, a lelkigondozókat összefogja - fraternitás formájában - és az ő továbbképzésükről gondoskodik pl. éves teológiai konferenciák által.

Ez az *eredeti* terv sajnos **nem** valósult meg!

Egyrészt azért, mert nem minden nyugat-európai gyülekezet lépett be kezdettől fogva a Szövetségbe – az ismert magyar átok, a „széthúzás“ és féltékenység következtében. Ezeket a gyülekezeteket természetesen nem képviselhette a Szövetség. (bár a nyugati magyar gyülekezetek többsége már ekkor, 2001-ben ide tartozott, s ezután minden évben egyre többen lettek ennek a Szövetségnek a tagjai); **másrészt** azért, mert a NYEMRLSZ továbbra is feladatának tekintette – és minden következő konferenciáján a műsorára tűzte - a **gyülekezetekkel** való foglalkozást is, s ezzel nem tartotta be az alapításkor tett ígéretét.

Érdemes figyelni ebben az összefüggésben a már említett révkomáromi, 2000 okt. 13-14-i NYEMRLSZ közgyűlése jegyzőkönyvére, amelyben benne van mindkét eddigi szervezetnek **a jövőre vonatkozó** elhatározása: (ad 5.00 pont alatt). Idézem:

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

„Pátkai Róbert, a KÉMELM elnöke, köszönti a (NYEMRLSZ) küldöttközgyűlését és ismerteti a KÉMELM álláspontját...A KÉMELM ünnepélyes határozatot szövegezett meg – elfogadja és ajánlja gyülekezeteinek a csatlakozást (t.i. a Szövetséghez). Belépés esetén a gyülekezetek szervezeti dolgainak intézését az új fórum hatáskörébe helyezi át. A KÉMELM szavazati joggal rendelkező tagjai ezt a határozatot 11 igen, 0 nem és 1 tartózkodással szavazzák meg“.

A NYEMRLSZ részéről pedig ez áll itt:

„Békássy (világi elnök) leszögezi, hogy a két testvérszervezet kezdeményezésére megalakulandó új szervezet feladata a Kárpátmedencén túli, európai szorványban élő – és protestáns felekezetekhez tartozó – magyarajkú **gyülekezetek összefogása, ill. ügyeinek közös képviselése...**“.

Mindkét szervezet leszögezi tehát - éspedig írásban - : A gyülekezetek ügyeivel ezután a közösen megalakítandó Szövetség foglalkozik.

(elnézést kérek, hogy most még pár percig foglalkozom az akkori helyzettel, de ez fontos, hogy megértjük a kialakult viszonyt a „református“ NYEMRLSZ és az új „protestáns“ Szövetség között):

Ugyanebben a jegyzőkönyvben – tehát 2000-ben -, a NYEMRLSZ küldöttközgyűléséről írottakban olvashatók még „Jelentések“, többek között az akkori világi elnök részéről:

Az „ad 9.02“ pont alatt ez áll: „Dr. Békássy Abert világi elnök, Isten iránti hálával jelenti, hogy feladatát elvégezhette...Elnöki megbízatása egy év múlva lejár és bejelenti, hogy **jövőre nem vállal újabb jelölést...**“.

Ezt mondta 2000-ben...és **2020-ban** még mindig ő a NYEMRLSZ világi elnöke...

A Szövetség **közös, első Választmányába** éppen őt nem választották meg, s ennek nyomán tovább folytatta az „elnökséget“ a NYEMRLSZ -ben.

2001-ben már ezt írta egy „elnöki jelentésben“:

„Kerek egy évtized múlt el azóta, hogy 1991 szeptember 10-13. között, a svédországi Lundban megtartotta negyedik közös tanácskozását a két nyugat-európai magyar (evangélikus és református) testvérszolgálat”...

Újrafogalmazódott a nyugat-európai magyar reformátusok és evangélikusok önazonossága és igénye a **felekezeten felüli** folyamatos anyanyelvi lelkigondozásra.

2000-ben megalakult a Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége.

A KÉMELM-mel közösen létrehozott, közös gyülekezeti gondokkal foglalkozó úttörő tevékenységünk **sajátosan újabb feszültséget okozott**. Sajnálatos, hogy a szülési folyamat zavarát egyesek mesterségesen szított **felekezeti türelmetlenségre** és ebből származó **megosztottság növelésére szeretnék kihasználni...**“

Vajon kire célzott itt a NYEMRLSZ világi elnöke? Kik az „egyesekek“?

Vajon ki szított 2001-ben „felekezeti türelmetlenséget“ és „megosztottságot“?

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

A NYEMRLSZ továbbra is önmagát tekintette a nyugat-európai magyar református (protestáns) **diaszpóra gyülekezetek egyetlen és jogos képviselőjének** és ilyen értelemben írt és lépett fel továbbra is az anyaországi egyházak felé.

Nem fedte fel azt sem, hogy a 74 nyugat-európai magyar protestáns gyülekezetnek több mint a fele már a Szövetség megalakulásakor az új szervezet tagja lett – és a legtöbb már a következő években belépett oda – hanem egyedül magát tartotta továbbra is a „nyugat-európai magyar reformátusok hivatalos képviselőjének“.

Sajnálatos módon több Kárpát-medencei magyar református egyháztest vezetője és tisztviselője ezt így el is hitte – különösen 2000-2010 között !

Amíg a KÉMELM néhány év múlva, mint nyugat-európai evangélikus szervezet, mint egy „fraternitás“ - azaz testvéri közösség - is **feloszlott**, a NYEMRLSZ mindmáig hangoztatja döntő szerepét és jogos képviseletét a nyugat-európai magyar diaszpóra református – azaz protestáns - gyülekezetei számára.

Igy érthető, hogy nyugat-európai gyülekezeteinkben az „egy szervezetbe tömörülés“ merő álom maradt és a képviselet kérdésében sem sikerült egységre jutni.

III. A NYEMPGYSZ működése (2001-2020)

Joób Olivér a már említett, az „Új KÉVE“ egyik **2001**-ben közölt cikkében, így összegez:

*„Sajnálatos tény, hogy a Komárom óta eltelt egy évben a NYEMRLSZ elmulasztotta alapszabályát és egész tevékenységét a Protestáns Szövetség megalakulása utáni **új helyzethez igazítani...***

Ludwigsburg óta (2001) talán a NYEMRLSZ vezetősége is rájött arra, hogy a nyitva hagyott kérdések további görgetése nem lehet kiút, de ahelyett, hogy ezekre használható megoldást kínált volna, az összesűrűsödött gondokat elsőként a Protestáns Szövetség számlájára írja.“

S hogy a nyugati gyülekezeteinket képviselő „egy szervezet“ mennyire nem működhetett, azt jól bizonyítja a Ludwigsburg utáni 1. megrendezett konferencia:

A Protestáns Szövetség **2002-ben a franciaországi Glay**-ben lévő egyházi konferenciaközpontot választotta évi konferenciája székhelyéül.

Ez a kis falú aránylag közel van Baselhez – és úgy terveztük, hogy Baselben tartjuk a konferencia záró napját (mivel Glayben nem volt magyar gyülekezet, de a Szövetség már kezdettől fogva fontosnak tartotta a diaszpórában levő gyülekezeteinkkel való találkozást is).

A NYEMRLSZ is *ugyanitt* akart – de külön – 2002-ben konferenciázni, ami csak a résztvevők „szétszakítását“ jelentette volna... (vita tárgya lett volna, hogy a jelenlevők közül ki, melyik tárgyaláson, vagy ülésen vegyen majd részt?).

Végül az elnökségünk úgy döntött, hogy – éppen a szétszakadás veszélye miatt – ez így nem lenne helyes és ezt a konferenciát csak a maga tagjai számára rendezte meg.

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

A NYEMRLSZ ezt rossz néven vette és más helyen tartott egy külön konferenciát, amin viszont tovább foglakozott **a gyülekezetek** kérdésével...- mint a „reformátusok“ illetékes szerve, s erről így is számolt be a magyarországi „Reformátusok Lapjában“.

Mi, a Szövetség vezetősége ezek után jogosan azt kérdeztük: Miért hoztuk létre akkor a „**Gyülekezetek Szövetségét**“, ha a NYEMRLSZ továbbra is magát tartja e kérdésben illetékesnek?

III.1 A NYEMPGYSZ konferenciái és éves közgyűlései:

Mint láttuk, a **2001**-es ludwigsburgi kezdés után – ahol még mindkét addigi nyugat-európai magyar protestáns szervezet együtt vett részt -, a Szövetségnek el kellett indulnia az **önállósulás** útján. Főleg arra kellett figyelnie, hogy megálljon **a saját lábán** és ne „más szabja meg“ a munkája kereteit.

I. A **2002**-es konferencián, Glayben az elnök ezzel az Igével nyitotta meg a konferenciát:

„Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened, megerősítelek, meg is segítelek, sőt győzelemes jobboldal támogatlak“ (Ézs. 41,10).

A Szövetség ebben az évben **nem csak felmérte** a nyugat-európai magyar gyülekezetek helyzetét, hanem egy fontos döntést is hozott: a **presbíterek számára** egy nyugat-európai **továbbképző tanfolyam megindítását** tervezte el.

Ugyanakkor megnyitottuk a Szövetség honlapját is ezzel a címmel: www.credo-hu-we.org

Már itt megjegyzem: Ezekre a „presbíteri továbbképzőkre” 2003 tavaszától **évente** sor is került a németországi Burbach-Holzhausenben levő egyházi, családi konferenciaközpontban, s ezek a találkozók 2020 tavaszáig, megszakítás nélkül, minden évben, a virágvasárnapot megelőző hétfőn meg is valósultak. (erről részletesen később számolok be).

Az éves találkozót – azaz konferenciát és közgyűlést – a NyEMPGSz tudatosan mindig más-más országban, ill különböző városokban szervezte, hogy a nyugati diaszpóra magyar gyülekezeteit is meglátogassa.

Felsorolom ezután a következő években megrendezett konferenciákat – és ezekhez néhány megjegyzést is fűzök:

Tehát a 2000-ban Komáromban, majd 2001-ben Ludwigsburgban és 2002-ben Glayben megtartott konferenciák után, **2003**-ban már egy nagy „északi“ utra mentünk, éspedig **Svédországba!**

Itt 5-napos konferenciát tartottunk és meglátogattuk a svédországi magyar gyülekezeteket: Stockholmban, Göteborgban és közgyűlést tartottunk a tangárdei „Magyar Otthonban“.

A Szövetség jövőbeli kihívásairól beszéltünk és tanácskoztunk a nyugat-európai magyar gyülekezeteink helyzetéről, valamint az anyaországi egyházakkal való új kapcsolatainkról.

2004-ben az ausztriai **Leonding** – egy Linz közeli város - adott otthont a konferenciának. Leonding egyik templomában tartotta a nyugat-ausztriai magyar gyülekezet is az istentiszteleteit. E konferenciáról az maradt emlékünkből, hogy egy hosszú esti ülés, majd

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

kellemes együttlét után éjfélkor, amikor el akartuk oltani a templomban a villanyokat, a sekrestyében véletlenül a harangokat megindító kapcsolókat kapcsolgattuk és felvertük a környék lakóit ill. a szegény osztrák lelkészt...(aztán, amikor az éjjeli „magyar harangozásnak“ vége volt, elcsitult a zúr is).

2005 ismét északi irányba vezetett minket és egy felejthetetlen **finnországi- és észtországi** konferencián vehettünk részt. A nagyszámú résztvevő mellett jelen volt ott egy filmes csoport is – **Fabiny Tamás**, jelenlegi evang. püspök vezetésével – és erről a konferenciánkról egy szép **filmet is készítettek**. A finn oldalon egy újfusági táborban laktunk – ahol még a szauna használatát is bevettük a műsorba – majd egy napra áthajóztunk **Tallinnba**, Észtország fővárosába, ahol a csodaszép régi város egyik ősi templomában tartottunk magyar istentiszteletet; majd visszatérve Finnországba a konferenciánk zárónapján **Helsinkiben** a híres „szikla-templomban“ volt úrvacsorás istentiszteletünk...

2006-ban ismét **Ludwigsburgba** tértünk vissza, ahova meghívtuk 2 magyarországi egyház püspökét is. **Fabinyi Tamás** – most már mint evang. püspök - el is jött közénk, **Bölcskei Gusztáv** ref. püspök viszont nem érkezett meg.

A következő években a találkozásunk helyei ezek voltak:

- Németországban: Hannover, München, Tübingen, Aachen
- Svájcban: Kappel am Albis, Beatenberg – és most Männedorf
- Ausztriában: Bécs
- Belgiumban: Brüsszel
- Magyarországon: Révfülöp, Balatonszárszó, Visegrád

- Észtországban Tallinn közelében

Ezekben a városokban ülésezett tehát 20 év alatt a Szövetség.

Mindenik konferenciánkon volt a tag-gyülekezeteink részéről egy-egy **beszámoló** és ezek megbeszélése; de meghallgattuk a Presbiteri – és Ifjusági Konferenciák beszámolóit, és ezenkívül – sok egyéb kérdés mellett - 3-évente megválasztottuk az új Választmányt.

Minden konferencia alkalmával kerestük a jó kapcsolatot az anyaországi egyházakkal – több alkalommal onnan hívtuk az előadót is.

De most tekintsünk még a következő pont alatt

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

III.2 A Szövetség taggyülekezeteire:

Már az „ideiglenes Alapszabály“ szétküldésekor – amit én magam küdtem el minden gyülekezetnek – 11 pozitív és egy negatív válasz jött erre ill. a Szövetségbe való belépésre. (a 11 szám nem a gyülekezetek száma, hanem ez az u.n. „országos egyházak“ válaszait is tartalmazza). Amikor pedig 2001-ben a két szervezet közösen elhatározta a Szövetség végleges megalakítását, Nyugat-Európa 12 országában működő **74 magyar protestáns gyülekezet közül 46 gyülekezet** már alapító tagja lett ennek. (lásd : Uj kéve 2001.okt. szám 4.old. - itt felsorolva található a belépett gyülekezetek).

Egyedül Hollandia - mint országos egyház - ellenezte akkor a Szövetségbe való belépést, de több magyar gyülekezetnek nem képviseltette magát Ludwigsburgban! Ezért több gyülekezet, vagy országos szövetség csak a későbbiekben lett tagja a Szövetségnek – pl. Finnország, Észtország, Norvégia, vagy helyi, kisebb gyülekezetek mint Berlin, Mainz, majd később München és Nürnberg. A gyülekezeteken kívül voltak – és vannak máig is - a Szövetségnek **egyéni tagjai** is! (olyan magyar egyháztagok, ahol pl. a gyülekezet nem lépett be a Szövetségbe, de ők személy szerint annak tagjai kívántak lenni – pl. Angliából (*Jaskó Irén*) vagy Hollandiából (*Hermán János*), vagy pl. Genfből (az időközben elhunyt *Pósfay György* lp.).

Azt sem hallgatom itt el, hogy voltak akik nem léptek be ebbe a „protestáns“ szövetségbe éppen a „protestáns“ jelző miatt. Ők azt hangsúlyozták, hogy ők „reformátusok“ és nem protestánsok! (itt nyilván hiány volt a „fogalmak“ tisztázásánál – de erre most nem térek ki).

De ezek után azt nézzük meg konkrétan, mely nyugat-európai magyar protestáns gyülekezetek **nem tagjai** ma a Szövetségnek?

- *Hollandia*, 3 istentiszteleti hellyel
- *az Angliai* Magyar Református Gyülekezet (amelynek egykori gondnoka kijelentette: „Anglia sehol nem kíván tag lenni!“) E téren máig sincs változás.
- *Svájc*ből: Genf és Lausanne magyar ref. gyülekezetei
- *Ausztriából* a „*Felsőöri*“ magyar gyülekezet (amely ma már inkább német nyelvű gyülekezetté vált...) és
- *Németország* területéről a frakfurti és a heidelbergi református gyülekezetek

Az újonnan alakult németországi gyülekezetek (Baden tartományban, valamint Lipcsében és Drezdában) várhatóan rövidesen tagjai lesznek ennek a Szövetségnek.

Az elmúlt 20 év alatt egyetlen gyülekezet lépett ki: *A Párizsi Magyar Református Gyülekezet*, amely alapító tagunk volt *Bodor Dezső* gondnok idejében, Az új gondnoknő eldöntötte – szintén a presbitérium megkérdezése nélkül, - de főleg a NYEMRLSZ befolyására – hogy kilép a Szövetségből. Ezt a lépést viszont a gondnoknő a levelében nem indokolta meg...

Összegezve: a kb. 70-80 mai nyugat-európai magyar protestáns gyülekezet közül jelenleg kb. 8-10 nem tagja a Szövetségnek, s részben a NYEMRLSZ -nek sem.

Jogos tehát a kérdés: **Mit** képvisel(het) – vagy kiket képvisel - a NYEMRLSZ , az itteni magyar gyülekezetek közül?

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

E helyen szólok még arról is, hogy a Szövetségünk, Balatonszárszón 2017-ben tartott éves közgyűlésén, egy „egyeztetésre“ hívta meg a NYEMRLSZ vezető képviselőjét. Itt közösen megtárgyaltuk a jelenlegi helyzetet és megegyeztünk abban – ismét – hogy a Szövetség az illetékes a gyülekezetek ügyeinek képviselőjében – főleg az anyaország és a Kárpát-medence egyházai, valamint a befogadó országok egyházai ill. egyházi szervezetei felé - míg a NYEMRLSZ - ha fontosnak tartja a további fennállását - tartson ezután teológiai konferenciákat a lelkészek és érdeklődők számára. ***De a nyugat-európai magyar diaszpórárt ne képviselje 2 szervezet kifelé.***

Az egység betartását ill. ennek ilyen elfogadását a jövő fogja megmutatni...

Most jutottam el a Szövetség egyik legfontosabb feladatához :

III-3. A nyugat-európai magyar protestáns gyülekezetek presbitereinek továbbképzése

Már előljáróban hangsúlyozom, hogy ez ***nem csak*** a presbiterekre vonatkozott és vonatkozik, hanem minden „gyülekezeti munkásra és szolgálattevőre“ – így a lelkipásztorokra is, de ez a továbbképzés a gyülekezetek érdeklődő tagjai felé is nyitott.

Ezek a „***Presbiteri Konferenciák***“ – immár 17 éve – nagy mértékben hozzájárultak a gyülekezeteink felelős vezetőinek a továbbképzéséhez, de ugyanakkor annak a tudatnak a kialakításához és erősítéséhez is, hogy itt a nyugati diaszpórában mi, mint ***magyar gyülekezetek léteünk, egymáshoz tartozunk és egymást segíthetjük, ha egymással kapcsolatot tartunk.***

Összegezem itt az u.n. „Presbiteri Konferenciák“ ***témáit*** a kezdettől fogva ez évig:

- **2003:** A „presbiter“ bibliai fogalma és feladatai (bevezető előadás: *Varga Pál*)
A nyugat-európai magyar prot. gyülekezeteink presbitériumainak felmérése
- **2004:** Gyülekezetépítés a diaszpórában (*Gémes István*)
- **2005:** A Biblia - mint a presbiter könyve (*Joób Olivér; Rempert Péter*)
- **2006:** Az úrvacsora kérdése a prot. egyházakban (evang., ref. és unitárius előadók)
- **2007:** Kapcsolat az anyaországi Magyar Presbiteri Szövetségekkel (ref. és evang.)
- **2008:** A protestáns egyházak hitvallásai (*Juhász Tamás, Joób Olivér...*)
- **2009:** A gyülekezeteink istentiszteleti rendje - Liturgia I (*Ittész János, Fekete Károly*)
- **2010:** Liturgia II – Hymnológia (*Berkési Sándor, Fekete Károly*)
- **2011:** Az imádság mint egyéni és gyülekezeti életünk fontos része (*Ittész János*)
- **2012:** Bizonyágtétel életünkkel és beszédünkkel (*Hermán János*)
- **2013:** Lelkigondozás a gyülekezeteinkben (*Kaszó Gyula*)
- **2014:** Lelkigondozók lelkigondozása (*Ittész János*)
- **2015:** Makkai Sándor élete és munkássága (*Fekete Károly*)
- **2016:** A reformáció Európa országaiban (*Hermán János*)
- **2017:** A reformáció a magyar-lakta területeken (*Juhász Tamás*)
- **2018:** A reformáció és az egyetemes papság elve (*Ráksi Lajos*)
- **2019:** Az ökumené kérdése a nyugati magyar gyülekezeteinkben (*Varga Pál*)
- **2020:** a Corona-járvány miatt sajnos elmaradt...

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

A találkozók látogatottsága évente 40-70 résztvevő között mozgott... s sokan rendszeresen eljöttek ezekre a továbbképzőkre, de öröndetes tényként állapítható meg, hogy minden évben jöttek „újak” is, akik így bekapcsolódtak a nyugat-európai magyar gyülekezetek életének megismerésébe és a kérdéseinek megbeszélésébe.

„*Holzhausen*” pedig mára „fogalommá” vált sok magyar presbiter és gyülekezeti tag számára... a hasznos előadások, de a hangulatos és családias együttlétek miatt is... reméljük lesz folytatás...

A nyugat-európai magyar gyülekezeteink nem apadnak el...ennek elsősorban az oka abban keresendő, hogy megnyiták a határok a nyugati országokban munkát kereső magyarok előtt és van további közeledés kelet – és nyugat-európa egyházai között is.

III.4. Kapcsolataink a Kárpát-medence magyar egyházaival

Már a Szövetség megalakulásának első éveiben felvettük a kapcsolatot a magyarországi református és evangélikus egyházak képviselőivel.

Sikerült is közösen „egy asztalhoz ülnünk” Budapesten – a mi Szövetségünket képviselte: *Vida Márta és Molnár-Veres Pál* ev. részről, valamint *Varga Pál és Jaskó Irén* ref. részről - és sikerült a MRE és a MEE egyházak püspökeivel és megbízottjaival együtt tárgyalni a nyugat-európai magyar protestáns diaszpóra gyülekezeteiről és jövőbeni kapcsolatainkról.

Mindkét magyarországi egyházi vezetőség – a Külügyi Irodák által - pozitívan nyilatkozott az együttműködés fenntartásáról és fejlesztéséről. Az evangélikus „METT” felvette már megalakulásakor a nyugat-európai gyülekezetek Szövetségét a tagjai közé. A MRE vezetősége is nyílt volt a kérdéseink felé (de egy „tagságról” egy átfogó református szervezetben még nem tárgyalhattunk – gondolom a „protestáns” kifejezés miatt...)

De a MRE is – együtt a MEE-al - támogatta például a németországi EKD-vel kötött egyességet az itteni magyar gyülekezetek jövőjére vonatkozóan. (megjegyzem: idővel a MRE átadta a mi Németországi Magyar Protestáns Gyülekezeteink Szövetsége támogatását a Generális Konventnek, de a Nyugat-Európai Szövetséget mindmáig maga támogatja).

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

A nyílt és kölcsönös kapcsolatok és tárgyalások nem szakadtak meg e 20 év alatt, hanem mindmáig folynak és az anyagi támogatás a Kárpát-medencei magyar egyházak részéről az utóbbi években még növekedett is.

Ezért is állíthatom: A „hazaiak“ nem feledkeztek meg rólunk, s itt, a nyugati magyar diaszpórában végzett munkánknak van tovább is értelme!

Több itteni gyülekezetünk „megfiatalodott“! Egyrészt a nagyobb városokba jött egyetemistákkal, az au-pair-lányokkal, de a családotól érkezett vendégmunkásokkal is. Ha az „alapító öregeink“ lassan kihalnak is, van utánpótlás.

Attól kell – szerintem - a leginkább tartanunk, hogy az itt felnövekvő második és harmadik nemzedéket elveszítjük. Mert ők sok esetben már a helyi – más nyelvű – gyülekezetek tagjaivá válnak, vagy teljesen elvesztik egyházi kapcsolataikat.

A gyülekezeteink fennmaradása – anyagi szempontból nézve - nagy mértékben fog függeni a befogadó egyházak jövőbeni támogatásától, de a hazai egyházakkal való viszonyunktól is. Az egyház-tagság a nyugati államokban egyre csökkenő tendenciát mutat – a kilépések száma nagy és a keresztelek általi belépések száma egyre csökken. S így az „egyházadó“ általi bevételek – több nyugati országban ez az adózási forma megvan még – nagy mértékben csökkenni fognak, ami a „más-nyelvű gyülekezetek“ – így a magyar gyülekezetek - felé is kisebb méretű anyagi támogatást jelent, vagy teljes mértékben a támogatás megszűnéséhez vezethet.

Ezért nagyon fontos elgondolkozni azon, hogy milyen megoldások lehetségesek a gyülekezeteink anyagi alapjainak biztosítása érdekében a jövőben?

Két út lehet járható szerintem: önfenntartás, vagy a hazai egyházak anyagi támogatása általi megmaradás. Talán a legjobb e kettő egybekapcsolása lesz...

Ide kívánczik még egy-két idézett mondat a magyarországi ref. egyház közléséből, a 2018-ra vonatkozó terveit illetően: (idézem)

„A Generális Konvent elnöksége 2009 óta minden évben 5 alkalommal támogatja a párizsi magyar református közöséget, 4 alkalommal a brüsszeli gyülekezetet és további 4 alkalommal a luxemburgi gyülekezetet azzal, hogy finanszírozza a lelkipásztorok alkalmi kiutazását a MRE részegyházaiból. Időről időre Nyugat-Európa más szóránközségeiben is teljesítenek szolgálatot lelkészek külön kérésre...“

Majd itt ír egy újszerű segítségről is a magyar állammal való egyesség nyomán:

„ ... a Körösi Csoma Sándor program mintájára létrehoz (a kormány) egy kifejezetten egyházaknak szóló ösztöndíjprogramot, melynek működtetésébe és felügyeletébe már be is vonja a Generális Konventet. A Generális Konvent – később megkötendő kétoldalú megállapodások alapján – szorosán együtt kíván működni e téren a diaszpóra református gyülekezeteit összefogó szervezetekkel, ehhez pedig első lépésként szükségesnek tartja az egyes közösségek helyzetének felmérését“.

(ezt írta Gér András 2017-ben, a Németországi Szövetség közgyűlése tájékoztatására)

Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (NYEMPGYSZ)

Ezt a „felmérést“ mi el is készítettük és a magyarországi egyházaknak – az evang. egyházak is – elküldtük, mind a németországi gyülekezetekről, mind a nyugat-európai taggyülekezeteinkről. Az ösztöndíjasok küldése pedig a közelmúltban jól működött.

Furcsa módon a NYEMRLSZ világi elnöke is el akarta kezdeni az idén az itteni magyar református gyülekezetek adatainak összegyűjtését – amelyek pedig a Szövetségünk tagjai -, azzal, hogy ezt el kell küldje a MRE-nak...

A 2019-es, visegrádi konferenciánkon mindkét anyaországi egyház – a MEE és a MRE képviselői jelen voltak és biztattak minket a jövőbeni munkánk folytatására, úgy, hogy a Kárpát-medencei egyházaink támogatására tovább is számíthatunk.

Előadásomat egy személyes megjegyzéssel zárom:

Belátom, hogy kissé polémikus írat lett ebből az előadásból, de ez az ellentét valóban jellemezte a NYEMPGYSZ és a NYEMRLSZ utóbbi 20 évét.

Ha talán jogtalanul bíráltam valakit ma, azért bocsánatot kérek, de én szeretem az egyenes és nyílt beszédet.

Hálás vagyok Istennek minden eddig elért munkáért és sikerért a nyugat-európai magyar diaszpórában és köszönöm mindazoknak, akik ezt a munkát végezték és máig is végzik. Köszönet a támogatóinknak is!

Egyik ref. lelkészársam jellemzését szeretném átvenni a mi munkákra vonatkozóan az itteni, nyugati magyar protestáns diaszpórában, aki ezt mondta: **“Mi itt Isten szegény futóbolondjaiként dolgozunk“!**

Értsük ezt a kijelentést pozitívan:

Mi Isten (!) küldötteiként futunk, küzdünk itt – ahogyan egykor Pál apostol is futott és harcolt a kereszténységért a nagy Római Birodalomban -, s az elért kisebb-nagyobb eredményekért is egyedül Istennek adjunk hálát:

„Soli deo gloria!“

Köszönöm a figyelmet.

Heilbronn, 2020.09.09.

Varga Pál lp.